

MARGUS MIKOMÄGI fotod

Kolm kohtumist teatrimajadega ...

(Algus Teatrikülgede esilehel)

Teater Vahemere ääres kitsas tänavas

Sousse ehk eesti keeles Sussi linnas elab umbkaudu 300 000 inimest. Lisaks puhkajad. Vahemere äär on kümnete kilomeetrite ulatuses hotelle täis ehitatud. Golfiväljakud jäid linna sisse sõites silma mitme villa juures, teatrist ei teatud tuhka. Teatriplakateid ei märganud isegi vastava uurimise peale. Mõni plakat siiski, millel tänase kultuuri märgid, jäi silma. Mõni nädal tagasi oli Tuneesias külas käinud keegi Egiptuse diskotäht.

Endale üllatuseks märkasin Sousse vanalinna piiril silti, mis juhatas linnateatrisse. Leian hoone üles, aga mitte ükski silt ei kinnita, et tegu on teatriga. Hoone on ümbritsetud kitsastest tänavatest, on teiste suurte majade vahel. Sellest, et see siiski teatrimaja on, annavad märku sambad ja araabiakeelne kiri, millest, tõsi, võin vaid arvata, et see teatrit tähendab.

Kondan ümber maja ja püüan teda pildile saada. Tagurdades pörkan vastu logu politseidziipi. Teatri kõrval on politseijaoskond. Ma pildistan autot, et me politseinikele näidata – tolmune, mõlkis ja auväärne trellidega auto räägib sealse politsei raskest tööst, üksipulgi. Politseimaja uksele seisab, automaatrelv rinnal, must suur mees, teda ma ei julge pildistada.

Sousse teatris käib remont. Näitlejad puhkavad, teatrikohvik on suletud. Ajaloolane Ott Sandrak, kellele sellest teatrist räägin, kahetseb just kohviku remonti, öeldes, et just sinna kogunes kohalik vaimueliit, keda tänaval alati ei pruugi eristada.

Teatrihoone kõrval teen vahva pildi, esimesel hetkel tundub paljale ihule tõmmatud kitli järgi, et hullust mehest, kes jageleb politseinikuga. Hiljem saan aru, et see valges kitlis mees on arst või medvend, kes just mõne haige politseisse on toimetanud.

Teatrikohvik teatri kõrval olevat rahvarohke ja koondavat seal-seid haritlasi, esmamulje järgi ka noori vaimukaid tuneeslasi.

MARGUS MIKOMÄGI fotod

Teater Tunisese Prantsuse linnaosa peatänaval. Teatriuste kõrval on araabia- ja prantsuskeelsed sildid, mis ütlevad: „Linnateater. Teade. Teatri ukseid suletakse kell 21.15 ja hommikusel etendusel 15 minutit enne eesriide tõusmist. Hilinejatel palume oodata vaheaega, et minna oma kohtadele.”

Elus lugu Sousse teatri kõrval. Politseinik ja kes? Mis toimub?

Vasakul: Sousse teatris käib remont. Väljast on kõik juba väga teatraalne ja korras. Üks tunkedes töömees ütleb, et majas pole isegi elektrit, ja mina kipun saali ja lavale.

Selline näeb välja Tunise linnateatri fassaadi üks rõdudest.

Le Theatre municipal de Tunis

Tunis on Tuneesia pealinn. Sealne Prantsuse linnaosa kohta on me kirjanik Friedebert Tuglas 20. sajandi algul öelnud, et see linnaosa on Pariisi jätk Aafrikas. Õigus tal ilmselt on ka 21. sajandi algul. Kolonisaatorite ehitada lastud teater on 105 aastat vana. Inimesed istuvad teatri treppidel suure tänavaaäres. Saan teda, et sinna määratakse kokkusaamisi ja passitakse siis mõnuga. Mõte Estonia treppidele või Draamateatri ette kogunevatest noortest teeb rõõmu ja paneb ühtlasi mõtlema, kas meil neid teatritreppidelt kohe minema ei kihutataks.

Ka selle teatri ukseid on vaatajale suletud. Piletikassa uks keldris on avatud. Kassas istub suur mees, terve ja elujõuline, meil juhiks selline sooliidne onu ilmselt teatri nõukogu ega raiskaks aega kassas istumisele. Seal aga on sellised kombed.

Mees saab kohe aru, et ma pole nende tänavate elukas ja pole piletistaja. Ta viitab peaga selja taha. Ma ei saa kohe aru, siis märkan seinal olevas kastis süüdatud tuld. Kastis on teater. Makett sellest, milline on saal, millised rõdud ja loozid. Maketi serval hõbedane silt arhitekti nimega.

Teen piletimüüjale selgeks, et tahaksin mõnd kava, ta saab aru ja toob kusagilt 2007. aasta programmi jaanuarist juunini. Uus hooaeg pole veel avatud.

Mitte väga ammu tagasi Keila-Joa mõisas Draamateatri etendust vaadates nihelesin kõval puupingil ja unistasin pehmest teatritoolist. Jah, teater on mu jaoks ikka maja ka muude tähtsate asjade seas.

Kartaago varemete kõrval avastasin Euroopa

Margus Mikomägi

El Bekri, ka Abū 'Ubayd 'Abd Allāh al-Bakrī ja Lennart Meri kirjutistes Al Bakri, 11. sajandi (1014–1094) araabia geograaf, kirjutab, et inime- „kelle elu möödub Kartaagos käies, see avastab midagi imelist iga päev“.

Tõsi, Kartaago varemete kõrval on peale lumma- va vaate merele aja loo muuseum, seal võimsad märgid me mandumisest ja kunagisest hiilgusest.

Muuseumi kõrval on katedraal. On katoliku kirik, mille katuselt on ristid kõrvaldatud. Saint Louis'i katedraal. Turiste sinna väga aktiivselt ei suunata ja õige kah, Euroopas jagub uhkemaid kirikuid.

Ma siiski läksin sinna ja sattusin islami maailmas, mõõde, üle maa kostva palvehüüu ja viis korda päevas palvetamise käsu maailmas, sootuks teise keskkonda. Keset kõrget kirikut oli madal selleks puhuks püstitatud lava, laval must tiibklaver. Inimtühjas saalis harjutas valge mees, mängis klaverit. Mängis seda, mida me siin nimetame klassikaliseks muusikaks. Taas kord prantsuskeelsest kavast purssisin hiljem, kui lummas elamus igaveseks meele, et tegu on ülemaailmse muusikafestivaliga, mis kestab 15.-31. oktoobri. See festival on järjepidev, on nn Oktooberfest Kartaagos. Mees, kes päevasel laval klaverist meelt liigutavaid helisid võlus, oli kanadalane, pianist Roger Lord. Öhtul oli tal kontsert.

Lisaks temale astusid festivalil üles muusikud Hispaaniast, Poolast, Prantsusmaalt, Türgist, Austriast ja Itaaliast... ka prantsuskeelne kohalik ajaleht märkas festivali, küll napilt, aga siiski.

Uskuge, see, millega oled siin harjunud ja mida enam väga tähelegi ei pane, tuletab sootuks teise kultuuriga maal ootamatult pildile tulles just seda meelde, kes me oleme ja kust me tuleme. Vähem muidugi kui võiks mõtleb turistinimene selle üle, kuhu me läheme, kahjuks.